

”Käre ordförande Xi, det är dags för dig att avgå”

Pressen på Xi Jinping ökar. Allt fler i Folkrepubliken Kina höjer rösten för rätten till yttrandefrihet, sedan läkaren och visseblåsaren i Wuhan gått bort i sviterna av covid-19.

”Käre ordförande Xi, det är dags för dig att avgå”. Med denna uppmaning inleder Xu Zhiyong sin essä, i vilken han talar om för Xi Jinping varför han inte är en duglig politisk ledare. Xu Zhiyong jämför därpå Xi med hans föregångare och med samtida politiker, och skriver: ”Du är inte Putin, inte heller Modi, och du är sannerligen inte Trump.” (...) ”Du är ett stort intet”. Kort sagt menar Xu att det som Xi kallar sin teori och sin vision för Folkrepubliken Kina varken är något att luta sig mot eller något som stakar ut en värdig väg framåt. I punkt efter punkt tar Xu upp på vilka områden – Bälte- och väginitiativet (så kallade Nya sidenvägen), fattigdomsbekämpningen, handelskriget med USA, ”Ett land, två system” (demokratiprotesterna i Hong Kong) och coronaepidemin i Wuhan – Xi har missat målet, som han ser det. Xu tar även upp det faktum att man under mitten på 10-talet fortfarande kunde höra högt uppsatta representanter för statsmakten tala om behovet att minska den omfattande statsapparaten, men att det idag inte alls talas om detta. Istället har kostnaderna för statsapparaten ökat rejält. ”Antalet som arbetar med säkerhet och inom specialstyrkor har ökat markant, utöver det faktum att lokala byråkrater nu i allt större omfattning måste ägna sig åt att säkra den sociala stabiliteten, istället för att ägna sig åt sina egentliga uppgifter”, skriver Xu.

Xu Zhiyongs essä, publicerad i januari 2020, med originaltiteln *quàntuì shū* (勸退書), finns i engelsk översättning på <https://www.chinafile.com/reporting-opinion/viewpoint/dear-chairman-xi-its-time-you-go>.

Vem är då denne Xu Zhiyong? Han är född 1973 i Henanprovinsen, folkbokförd i Beijing, har en doktorsexamen i juridik från Beijings universitet och är en av initiativtagarna till medborgarrättsrörelsen *Zhōngguó XīnGōngMín YùnDòng* (中国新公民运动). Mellan 2013 och 2017 avtjänade Xu ett straff, dömd för att ha ”samlat folk i syfte att störa ordningen på offentliga platser”.

Strax innan publiceringen av essän gick Xu under jorden. Det tog statsmakten sju veckor att hitta honom i mångmiljonstaden Guangzhou i södra Kina – med hjälp av kameraövervakade övergångsställen och ansiktsigenkänning. Nu är Xu Zhiyong arresterad och anklagad för uppvigling. Han riskerar upp till tio års fängelse.

Arresteringen har lett till att akademiker utanför Kina har skrivit ett öppet brev till Xi Jinping, i vilket de uppmanar Xi att återge yttrandefriheten till det kinesiska folket. Undertecknarna inleder med att säga att de är häpnade och förfärade över fängslandet av Xu Zhiyong samt att det endast gått några dagar sedan Li Wenliang, läkaren och visseblåsaren som gjorde statsmakten uppmärksam på coronavirusets spridning i Wuhan, gått bort. De fortsätter med att påminna om att Li Wenliangs information till statsmakten om det nya virusets framfart i Wuhan ledde till att Li blev hämtad av polis och förd till en polisstation, där han hotades och blev tillsagd att hålla tyst om viruset. ”Detta nedslag mot yttrandefriheten ledde till att Kina blev ett öppet fält för viruset att bre ut sig och leda till katastrof”, konstaterar akademikerna i brevet till Xi. De anser att ”det godtyckliga fängslandet av Xu Zhiyong visar att det allvarliga läget för yttrandefriheten i Kina har skärpts ytterligare”. De uppmanar statsmakten att genom att frige Xu och hans kolleger och genom att återge yttrandefrihet till det kinesiska folket visa att man tagit lärdom av det som skedde i spåren av läkaren Lis död.

Professor Andrew Nathan, Perry Link och Zhang Lun är initiativtagare till detta öppna brev.¹ Listan på undertecknare växer allt eftersom fler skriver under genom att sända sitt namn och sin akademiska hemvist till chinacitizenmovement@gmail.com.

De akademiker, som skrivit under det öppna brevet till Xi Jinping, riskerar att få sina samarbeten med kolleger i Kina avslutade samt att inte få visum till Kina nästa gång de ansöker.

Men det är inte endast utländska akademiker som talar om bristen på yttrandefrihet i Folkrepubliken Kina. Pressen på Xi ökar framför allt inom landet. Allt fler i Kina höjer rösten för rätten till yttrandefrihet. Den 7 februari – dagen efter att läkaren och visse-

1 <https://chinachange.org/2020/02/22/academics-around-the-world-write-to-xi-jinping-give-freedom-of-speech-back-to-the-chinese-people/>

blåsaren Li Wenliang hade dött och efter att nyheten om att hans varningar hade tystats ned nått allmänheten – skickades ett öppet brev till statsmaktens högsta organ, Nationella folkkongressen (med omkring 3 000 ledamöter) och dess ständiga utskott. Rubriken i brevet till landets lagstiftande församling är ”Rätten till yttrandefrihet börjar idag”. Brevet publicerades i sociala medier, fick stor spridning och ledde till en riksomfattande folklig upprördhet samt krav på rätt till yttrandefrihet i landet. Det är undertecknat av Lu Nan, Wu Xiaojun, Qin Wei och Tian Zhongxun vid Renmins universitet; Zhang Qianfan, professor i juridik vid Beijings universitet; Xu Zhangrun, professor i juridik vid Qinghuas universitet; Wang Xichuan vid Kinas universitet för geovetenskap samt oberoende akademikern Xiao Shu och människorättsjuristen Guo Feixiong. Hur statsmakten kommer att agera gentemot dessa akademiker återstår att se.

Att alltfler vill ha yttrandefrihet tycks inte höras av statsrådet, som innehar den högsta verkstäl-

lande makten, väljs av Nationella folkkongressen och leds av premiärministern. Nyligen anhölls dokumentärfilmaren Chen Jiaping, även känd som Chen Yong. Chen är anklagad för ”subversiva handlingar”. Hans maka hävdar att anhållandet inte kan ha att göra med något annat än det faktum att Chen höll på med en dokumentärfilm om Xu Zhiyong.

Enligt Bei Ling vid Independent Chinese Pen Center, en av PEN:s Kina-filialer utanför Folkrepubliken Kina, har Xu Zhiyong förmodligen förargat folk på högsta ort, vilket är orsaken till att personer som varit involverade i arbetet med dokumentären anhållits. ”Men att en filmare som försöker förstå något betyder inte att han deltar i det.”

”Dokumentären om Xu var inte tänkt som en redogörelse för hans uppmaning till Xi Jinping att avgå, snarare som ett porträtt av en medborgarrättsaktivist”, förklarar Bei.

GORDANA MALEŠEVIĆ